

ÖZET

GÜRDİL, Gökce. *Üniversite Öğrencilerinde Travma Yaşantısı, Stresle Başa Çıkma Tarzları ve İç-Dış Kontrol Odağı İnancı İle Riskli Alkol Kullanımı Arasındaki İlişki*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007.

Bu araştırmada öncelikle, üniversite öğrencilerindeki riskli alkol kullanımının travma yaşantıları ve travma sonrası stres bozukluğu semptomları bakımından farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Daha sonra, alkol kullanımı, travma yaşantıları, travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) semptomları, yaşam alanlarında travmatik olaylara bağlı olarak ortaya çıkan bozulmalar, stresle başa çıkma tarzları (kendine güvenli yaklaşım, iyimser yaklaşım, çaresiz yaklaşım, boyun eğici yaklaşım, sosyal destek arama) ve kontrol odağı değişkenleri arasında gözlenen ilişkiler değerlendirilmiştir. Son olarak da psikiyatrik belirtiler kontrol edildikten sonra, travma yaşantılarının, TSSB semptomlarının, yaşam alanlarındaki bozulmaların, stresle başa çıkma tarzlarının ve kontrol odağının, üniversite öğrencilerinde riskli alkol kullanımını yordama güçleri incelenmiştir.

Araştırma, Hacettepe Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde okumakta olan 559 öğrenci ile yürütülmüştür. Örneklemdeki öğrencilere Alkol Kullanım Bozukluklarını Belirleme Testi (AKBBT), Travma Sonrası Stres Tanı Ölçeği (TSSTÖ), Başa Çıkma Yolları Envanteri (BÇYE), Kontrol Odağı Ölçeği (KOÖ) ve Kısa Semptom Envanteri (KSE) uygulanmıştır.

Yapılan analizlerde, üniversite öğrencilerinin alkol kullanım düzeylerinin travma yaşantıları veya TSSB semptomları bakımından anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmüştür. Ayrıca, travmatik olay sayısı ile yaşam alanlarında travmaya bağlı olarak ortaya çıkan bozulmaların alkol kullanımıyla anlamlı, ancak düşük düzeyde ilişki gösterdiği belirlenmiştir. Bununla birlikte, TSSB semptomlarının ve yaşam alanlarındaki bozulmaların alkol kullanımını yordamada anlamlı düzeyde katkıda bulunmadıkları; travmatik olay sayısının ise yalnızca erkekler için alkol kullanımını yordamada anlamlı güce sahip olduğu, ancak bu gücün çok yüksek olmadığı

görülmüştür. Stresle başa çıkma tarzlarına bakıldığında, gerek regresyon gerekse korelasyon analizleri sonucunda, alkol kullanımıyla anlamlı düzeyde ilişki gösterdiği belirlenen tek başa çıkma tarzının boyun eğici yaklaşım olduğu ortaya çıkmıştır. Boyun eğici yaklaşım ayrıca, TSSB semptomlarıyla da pozitif yönde ve anlamlı düzeyde ilişki göstermiştir. Bunun yanı sıra, çaresiz yaklaşım ile travmatik olay sayısı, TSSB semptomları ve yaşam alanlarındaki bozulmalar arasındaki ilişkilerin de pozitif yönde ve anlamlı düzeyde olduğu görülmüştür. Alkol kullanımı ile kontrol odağı arasındaki ilişkileri belirlemeye yönelik olarak yürütülen korelasyon ve regresyon analizleri sonucunda, bu iki değişken arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Ancak, dış kontrol odağının TSSB semptomlarıyla, yaşam alanlarındaki bozulmalarla, boyun eğici ve çaresiz yaklaşımlarla pozitif yönde; kendine güvenli yaklaşım, iyimser yaklaşım ve sosyal destek arama ile negatif yönde ve anlamlı düzeyde ilişki gösterdiği bulunmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, ilgili literatür ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler:

Riskli alkol kullanımı, travmatik yaşantılar, stresle başa çıkma tarzları, kontrol odağı.